

Принципи інтеграції торговельної логістики в Україні

Макаренко Наталія Олексіївна

к.е.н., доцент кафедри маркетингу та логістики

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

nmakar165@ukr.net

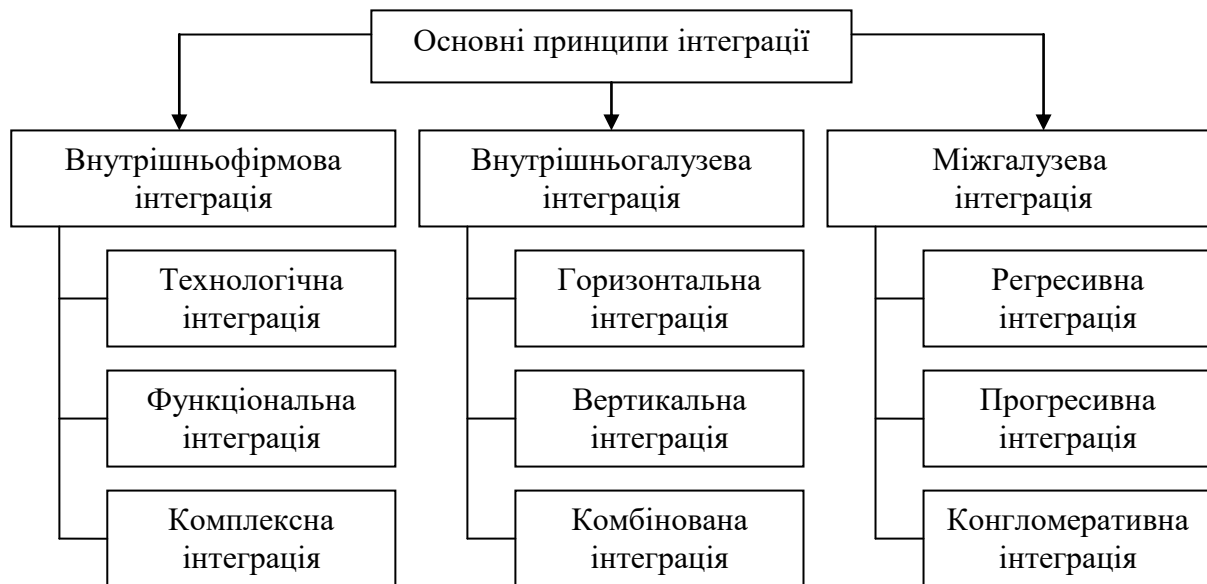
Вступ./Introduction. Вдосконалення будь-якої однієї логістичної операції у системі логістики посередництва рідко дає загальносистемний ефект і тому часто потрібним стає комплексний підхід до всіх елементів системи, що має вираз в інтеграції логістичних зусиль. Недоліки дрібнотоварної організації логістики посередництва поглиблюються через нерівномірне розповсюдження торговельної інфраструктури (за територією країни). Потреба в інтеграції торговельної логістики регіонів України з відносно більш низькою інфраструктурою забезпеченості є більш нагальною, ніж у регіонах, що мають порівняно більш розвинену торговельну інфраструктуру. За рахунок інтеграції торговельних логістичних посередників можна одержати ефект кооперації логістичних зусиль, що дає змогу компенсувати недостатність інфраструктурної забезпеченості.

Мета роботи./Aim. Обґрунтування основних принципів та особливостей інтеграції торговельних логістичних посередників в Україні на фірмовому, галузевому та міжгалузевому рівні.

Матеріали та методи./Materials and methods. У процесі дослідження були використані наступні загальнонаукові та прикладні методи дослідження: аналізу та синтезу, дедукції та індукції – використовувалися під час визначення чинників впливу на інтеграцію торговельної логістики при застосуванні принципів логістичного управління; монографічні методи – для поглибленого дослідження поставлених завдань; абстрактно-логічні методи – для теоретичного узагальнення результатів дослідження і формулювання висновків та пропозицій.

Результати та обговорення./Results and discussion. Конкретні форми інтеграції торговельної логістики визначаються найрізноманітнішими

факторами, починаючи від технологічної узгодженості основних ланок логістичного ланцюжка, і закінчуючи економіко-правовими обмеженнями монополізації сфери торгівлі, що встановлюються державою. Узагальнюючи теорію і практику логістики посередництва, можна виявити найбільш загальні принципи її інтеграції (рис. 1).

Рис. 1 Основні принципи інтеграції торговельної логістики

Внутрішньофірмова інтеграція, тобто інтеграція логістичних посередників у межах торговельного підприємства) можлива за трьома основними напрямками: технологічна інтеграція, що має вираз у розробці єдиної технології матеріального потоку торговельного підприємства; функціональна інтеграція, що може бути представленою створенням інтегрованої системи управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками; комплексна інтеграція, що являє собою синтез технологічної та функціональної інтеграції.

Статус керуючого матеріальним потоком фірми має бути достатньо високим, щоб успішно розв'язувати конфлікти неузгодженості процесів різноманітних підрозділів торговельного підприємства, пов'язаних з організацією матеріального потоку. Очевидно, що безпосередньо в його підпорядкуванні має бути транспортно-складська служба, яка забезпечувала б

фізичний рух матеріального потоку. Що стосується служб закупівель і продажу, то їх бажано було б інтегрувати у межах торговельної логістики на функціональній основі, тобто зберігаючи їх адміністративну незалежність від керуючого матеріальним потоком, але забезпечуючи безумовне виконання ними логістичних операцій.

Не має сумніву, що найпродуктивнішою формою внутрішньофірмової інтеграції торговельної логістики є комплексна інтеграція, основа якої – синтез технологічної та функціональної інтеграції. Частіше за все вона реалізується у вітчизняній торговельній практиці інтуїтивно, але було б краще, якщо б керівники торговельних підприємств підходили до неї свідомо, активно використовуючи у своїй роботі основні принципи логістики.

Внутрішньофірмова інтеграція дає змогу керувати матеріальним потоком торговельного підприємства, але кардинально не впливає на фактори зовнішнього середовища. Для уникання втрат узгодженості основних елементів систем торговельної логістики необхідно доповнити внутрішньофірмову інтеграцію внутрішньогалузевою та міжгалузевою логістичною інтеграцією. Значний логістичний потенціал закладений у внутрішньогалузевій інтеграції торговельної логістики у формі горизонтальної вертикальної та комбінованої інтеграції.

За умов горизонтальної інтеграції торговельне підприємство намагається одержати у володіння чи поставити під контроль інші торговельні підприємства-конкуренти. Можливі різноманітні форми поглинання підприємств-конкурентів, починаючи зі скуповування підприємств цілком і завершуючи банкрутством конкурентів. Ще більш різноманітними є форми контролю за діяльністю підприємств-конкурентів, включаючи різноманітні види об'єднань (асоціацій), придбання контрольного пакету акцій тощо. У всіх випадках необхідно враховувати економічні та правові межі горизонтальної інтеграції з підприємствами-конкурентами, а правові межі — діючим антимонопольним законодавством.

Вертикальна інтеграція у логістиці посередництва будується на об'єднанні

логістичних зусиль незалежних, але взаємопов'язаних торговельних підприємств. Найбільш тісний взаємозв'язок спостерігається між оптовою та роздрібною ланками торговельної логістики. Якщо уявити логістичний ланцюжок, що складається тільки з внутрішньогалузевих ланок, у загальному вигляді можна одержати таку систему.

У даній системі підприємство комерційного посередництва може виконувати різноманітні торговельні функції, у тому числі й такі, як збут готової продукції товаровиробників. Оптове підприємство виступає у ролі великого посередника (дилера), встановлюючи зв'язки чи то безпосередньо з товаровиробниками, чи то опосередковано через комерційних агентів та роздрібну мережу. В принципі, між оптовою та роздрібною ланками логістичного ланцюжку можуть існувати дрібнооптові торговельні посередники, які виконують функції підсорткування та комплектації, тобто доведення виробничого асортименту товарів до споживчого стану.

Вертикальна інтеграція, як правило, можлива на добровільних засадах шляхом об'єднання відокремлених логістичних елементів у інтегровану систему. При цьому форми координації логістичних зусиль усіх учасників такої системи будуть здійснюватись глибиною інтеграції, рівнем узгодженості технологій переробки вантажів, іншими факторами.

Комбінована інтеграція торговельної логістики у межах галузі «торгівля» сполучає у собі переваги горизонтальної та вертикальної інтеграції. Припустимо, що приборкання конкуренції можливо шляхом горизонтальної інтеграції, а вигоду від кооперації логістичних зусиль учасників внутрішньогалузевого логістичного ланцюжка більш раціонально одержати на базі вертикальної інтеграції.

Саме широке поле інтеграції торговельної логістики відкривається на міжгалузевому рівні. Існують основні форми міжгалузевої інтеграції: регресивна інтеграція, що полягає у намаганні торговельного підприємства жорстко контролювати основних постачальників товарів (товаровиробників); прогресивна інтеграція, суть якої полягає в тому, що торговельне підприємство

намагається одержати чи поставити під жорсткий контроль інші підприємства торговельної інфраструктури (наприклад, підприємства транспорту, зв'язку тощо) та конгломератна інтеграція, що сполучає елементи інших форм міжгалузевої інтеграції.

Висновки./Conclusions. На основі проведених досліджень можна виокремити основні принципи логістичної інтеграції в Україні на основі координації усіх процесів товароруху, починаючи з закупівлі товарів і закінчуючи поставкою їх споживачам, інтеграції управління і контролю за матеріальними потоками, єдиної технології матеріального потоку, включаючи комплекс послуг, що надаються клієнтам торговельного підприємства, адаптації логістичних систем до мінливих умов внутрішнього і зовнішнього середовища торговельної логістики та раціональної організації усіх елементів торговельної логістики і забезпечення їх узгодженості.